

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

Анализ на данните, получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF) за месец декември 2014 г.

Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (Приложение 1).

Общият брой нотификации за месец декември 2014 г. е **265**. Сигналите в категория храни са най-много – **237**, за фуражите – **17**, а за материалите в контакт с храни – **11** (фиг.1).

Фиг. 1 Анализ на нотификациите по отношение на разпределението по групи: храни, фуражи и материали в контакт с храни.

Предупредителни нотификации – 65 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 14 нотификации: наличие на неразрешената субстанция тетраhydroканобинол в хранителна добавка от Полша (2); атропин в бебешка храна от Германия и в зърнена каша с ориз също от Германия; наличие на неразрешената субстанция силденафил в хранителна добавка от Китай и Естония; наличие на неразрешената субстанция варденафил в хранителна добавка от Китай; високо ниво на витамин В6 в хранителна добавка от САЩ; риск от предозиране с никотинова киселина при консумация на храна за спортисти от САЩ; високо ниво на цинк в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешената субстанция синефрин в хранителна добавка за консумация преди тренировка от САЩ; наличие на неразрешената съставка (*Tribulus terrestris*) в

тестостеронов бустер Т 90 от САЩ; **недеклариран цитрал (*Litsea cubeba oil*)** в капсули с масло от орегано от Германия; **наличие на неразрешените субстанции силденафил, силденафил тионов аналог и варденафил** в хранителни добавки от Китай.

Риба и рибни продукти – 7 нотификации: **живак** в акула (2) от Португалия и замразена риба меч също от Португалия и в замразена риба меч от Испания; **недекларирани ракообразни** в панирани филета от треска от Германия; **хистамин** в замразена риба тон от Обединеното кралство; ***Listeria monocytogenes*** в пушени рибни филета от Германия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 7 нотификации: ***Salmonella enteritidis*** в замразени пилешки филета от Полша; ***Salmonella typhimurium*** в замразено пуешко месо от Франция, в пилешки филета от Холандия и в замразени пилешки бутчета от Обединеното кралство; ***Salmonella Brandenburg*** в замразени пилешки филета от Бразилия и ***Salmonella Saint Paul*** в замразени патешки гърди от Франция.

Плодове и зеленчуци – 5 нотификации: **флуазифоп-п-бутил** в броколи от Испания; **етефон** в грозде от Перу; ***Bacillus cereus* и *Salmonella spp.*** в гъби на прах от Китай; **недеклариран глютен** в леща от Холандия; **афлатоксини** в сушени смокини от Гърция.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 5 нотификации: **съмнение за месо от дива свиня** от Испания **заразено с трихинели**; ***Salmonella Kentucky*** в замразени свински шишчета от Румъния; **кадмий** в охладено конско месо от Румъния; ***Salmonella Bredeney*** в замразено телешко месо от Испания; ***Salmonella spp.*** в сушен колбас от Франция.

Мляко и млечни продукти – 5 нотификации: ***Listeria monocytogenes*** в сирене от сурово краве мляко от Франция и в сирене горгонзола от Италия; ***Salmonella Montevideo*** и **високо ниво на *Escherichia coli*** в меко сирене от сурово мляко от Франция; ***Salmonella*** в сирене от сурово мляко от Франция; **диоксини и диоксиноподобни полихлорбифенили** в сирене от Румъния.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 4 нотификации: **норовирус** в миди от Ирландия и от Португалия; ***Salmonella spp.*** и **високо ниво на *Escherichia coli*** в живи миди от Италия; **високо ниво на *Escherichia coli*** в миди от Тунис.

Зърнени и тестени изделия – 4 нотификации: **наличие на атропин и скополамин** в брашно от кафяво просо от Австрия; **недекларирана целина** в чеснова салата с кротони от Чехия; **следи от мляко** в свободни от глютен оризови сладки от Германия; **афлатоксини** в ориз басмати от Обединеното кралство.

Сладкарски изделия – 3 нотификации: **недекларирана лактоза** в свободни от лактоза шоколадови сладки от Германия; ***Salmonella spp.*** в шоколадови топки с лешници също от Германия; **стъклени фрагменти** в смокиново сладко от Франция.

Билки и подправки – 2 нотификации: **афлатоксини** в джинджифил от Индия (2).

Готови ястия и закуски – 2 нотификации: **парчета дърво** в лазаня от Белгия; **недекларирана лактоза** в картофен чипс също от Белгия.

Алкохолни напитки – 1 нотификация: **стъклени фрагменти** в порто (вид бренди) от Португалия.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 1 нотификация: **следи от лактопротеин** в кафе гуарана от Словения.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразени скариди от Испания.

Яйца и продукти от яйца – 1 нотификация: ***Salmonella spp.*** в течни белтъци от Франция.

Материали в контакт с храни – 1 нотификация: **миграция на кадмий и олово** от ръбове на чаши от Китай.

Ядки, продукти от ядки и семена – 1 нотификация: стъклени фрагменти в малц от ядки от Италия.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella Derby* и *Salmonella Rissen* в кучешки играчки за дъвчене – сушени свински уши от Словакия.

През месец декември 2014 г. при предупредителните нотификации най-често нотифицираната страна е Франция с 9 нотификации, следвана от Германия с 8 нотификации.

Нотификации за недопуснат внос – 109 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 41 нотификации: афлатоксини в сушени смокини от Турция (9); високо ниво на сулфит в сушени кайсии от Турция (8), в консервиран зеленчук от Тайланд и в златни стафиди от Ливан; мъртви насекоми и аномална миризма от сушени смокини от Турция; (2); опаразитяване на фурми от Тунис (2); консервирани бамбукови издънки от Китай с дефектни опаковки, заразени с плесени и с ларви на насекоми (2); карбендазим в драконов плод от Тайланд и Виетнам; мъртви насекоми във фурми от Тунис; профенофос в чушки от Турция, в консервирани чушки от Египет и в пресни ягоди също от Египет; карбендазим и промекарб в броколи от Китай; ипродион в драконов плод от Виетнам; недеklarиран оцветител Е 133 - брилянтво синьо FCF и неразрешена употреба на Е 102 – тартразин в салата от водорасли от Китай; охратоксин А в сушени смокини от Турция; азоксистробин в лозови листа от Турция; метоксифенозид в маслини от Египет; *Salmonella spp.* в листа бетел от Индия; тиофанат-метил в ягоди от Египет; диметоат в пресен артишок от Тунис; ипроваликарб и наличие на неразрешената субстанция карбофуран в чушки чили от Тайланд; метомил в ягоди от Египет; хлорантранилипрол в грах от Кения.

Ядки, продукти от ядки и семена – 30 нотификации: афлатоксини в шам фъстък от Иран (9) и Турция, в лешници от Турция (7), във фъстъци от Гамбия и САЩ, в бадеми от Австралия и в сушени смокини от Турция; *Salmonella spp.* в сусам от Индия (5); ипродион в бадеми от САЩ; *Salmonella Amsterdam* в сусам от Индия и *Salmonella Ruiru* и *Salmonella Tilburg* в сусам също от Индия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 8 нотификации: *Salmonella spp.* в замразено пуешко месо от Бразилия (7) и в замразени птичи заготовки също от Бразилия.

Зърнени и тестени изделия – 6 нотификации: карбендазим в ориз от Индия (5); деоксиниваленол в твърда пшеница от Русия.

Материали в контакт с храни – 6 нотификации: миграция на никел в стоманени части за тостер от Китай (2); миграция на първични ароматни амини от кухненски прибори от Китай и от найлонови клещи също от Китай; високо ниво на обща миграция от кухненски прибори от Китай и миграция на никел и манган от газов грил също от Китай.

Билки и подправки – 4 нотификации: *Salmonella spp.* в орегано (*Origanum vulgare* L.) от Турция и в бахар от Мексико (2); хлорпирифос, профенофос и фипронил и наличие на неразрешената субстанция хексаконазол в кориандър от Камбоджа.

Фуражни суровини – 3 нотификации: *Salmonella spp.* в замразени сушени миди от Нова Зеландия; соеви пелети от Бразилия замърсени от плъхове (живи и мъртви); афлатоксини във фъстъци за храна на птици от Гамбия.

Риба и рибни продукти – 3 нотификации: наличие на забранената субстанция нитрофуран в риба пангасиус от Виетнам (3).

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 2 нотификации: ацетамиприд в листа от черен чай от Китай; метомил и имидаклоприд в чай също от Китай.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: високо ниво на *Escherichia coli* в живи миди от Тунис.

Сладкарски изделия – 1 нотификация: афлатоксини в шам фъстък от Турция.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: наличие на забранената субстанция хлорамфеникол в замразени скариди от Виетнам.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 1 нотификация: наличие на неразрешените субстанции: ванадий, селенова хелатна аминокиселина и молибденов хелат в хранителна добавка за бременни жени от САЩ.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 1 нотификация: ентеропатогенни *Escherichia coli* в замразено телешко месо от Бразилия.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella spp.* в кучешки играчки за дъвчене от Индия.

През месец декември 2014 г. при нотификациите за недопуснат внос най-често нотифицираната страна е Турция с 32 нотификации, следвана от Индия с 14 нотификации.

Нотификации за насочване на вниманието – 57 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 19 нотификации: диметоат в ябълки от Полша и в смокини от Италия; етефон в грозде от Бразилия и от Испания; фенитротион в лимони от Албания; каптан в грозде от Гърция; фенамифос в чери домати от Италия; флоникамид в домати от Полша; високо ниво на Е 200 – сорбинова киселина в сушени сливи от Молдова; високо съдържание на нитрати в спанак от Италия; наличие на неразрешената субстанция трифлуралин в корени от магданоз от Полша; *Bacillus cereus* в кълнове от репички от Холандия; метаамидофос, ацефат, профенофос и фенпропатрин и наличие на неразрешената субстанция монократофос в зелени чушки чили от Индия; ипродион в леща от Полша; *Salmonella Kottbus* в рукола от Италия; карбендазим и наличие на неразрешената субстанция хлорфенапир в червени чушки чили от Камбоджа; *Salmonella Napoli* в рукола от Италия; охратоксин А в сушени смокини от Турция и фурми от Тунис заразени с ларви на насекоми.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 8 нотификации: високо ниво на *Escherichia coli* от Испания (3), Италия (2), Тунис и Холандия; **норовирус и високо ниво на *Escherichia coli*** в миди от Испания.

Билки и подправки – 7 нотификации: афлатоксини в чили на прах от Индия и в къри на прах също от Индия; високо ниво на *Escherichia coli* в сладък босилек от Камбоджа и в зелена мента също от Камбоджа; *Salmonella Weltevreden* в листа къри от Шри Ланка; дитиокарбамати и карбендазим в зеленчук от Шри Ланка; *Salmonella Stanley* в мента от Камбоджа.

Риба и рибни продукти – 4 нотификации: хистамин в замразена риба тон от Индия и в консервирани сардини с чили от Мароко; **недекларирани яйца** в морски дарове от Тайланд и в замразено сурими (рибно ястие) от Китай.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 4 нотификации: *Salmonella typhimurium* в охладени сурови пилешки гърди от Германия и в цяла пуйка от Франция; *Salmonella enteritidis* в пилешки филета от Полша; *Campylobacter jejuni* в охладено пиле от Франция.

Материали в контакт с храни – 3 нотификации: високо ниво на обща миграция от пластмасови чинии от Китай; миграция на първични ароматни амини от найлонова лъжица за сервиране на спагети от Китай; миграция на никел от лъжици от Китай.

Храни за домашни любимци – 3 нотификации: високо ниво на *Enterobacteriaceae* в кучешки играчки за дъвчене от Индия и Китай и *Salmonella spp.* в преработена храна за кучета и котки от Сърбия.

Главноноги и продукти от тях – 2 нотификации: недеклаиран сулфит в замразени скариди от Кипър; кадмий в замразена сепия от Тайланд.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 2 нотификации: наличие на неразрешените субстанции Е 216 – пропилен-п-хидроксibenзоат и Е 218 – метил-п-хидроксibenзоат в хранителна добавка от Индия; наличие на неразрешената субстанция 1,3 диметилетиламин в диетична храна от Южна Африка.

Зърнени и тестени изделия – 1 нотификация: недеклаиран глутен в сушен яйчен нудълс от Виетнам.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 1 нотификация: недеклаиран лешници в шоколад от Молдова.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: високо ниво на сулфит в охладени скариди от Хърватска.

Фуражни суровини – 1 нотификация: високо ниво на свободен госсипол в памучни семена от Сенегал и Кот Д'ивоар.

Ядки, продукти от ядки и семена – 1 нотификация: афлатоксини във фъстъци от САЩ.

През месец декември 2014 г. при нотификациите за насочване на вниманието най-често нотифицираната страна е Италия със 7 нотификации, следвана от Индия с 6 нотификации.

Нотификации за проследяване – 34 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Фуражни суровини – 7 нотификации: стъклени фрагменти в билката ехинацеа от Полша; *Salmonella Tennessee* в рапично кюспе от Холандия; високо ниво на *Enterobacteriaceae* в рибено брашно от Испания; сарептинска горчица (*Brassica juncea ssp. juncea*) в рапично семе от Естония; *Salmonella corvallis*, *Salmonella infantis* и *Salmonella Senftenberg* в слънчогледово брашно от България; възможно наличие на ДНК от преживни животни в хранителна добавка за преживни животни от Дания; *Salmonella Rissen* в преработени животински протеини от Холандия.

Риба и рибни продукти – 6 : *Listeria monocytogenes* в пушена съомга от Полша (3); наличие на неразрешената субстанция перметрин в замразена змиорка от Виетнам; кадмий в сардини от Тайланд; развала и аномална миризма на замразена скумрия от Чехия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 4 нотификации: високи нива на доксициклин над допустимите стойности в замразени патешки бутчета от Унгария; неподходящи органолептични характеристики (некроза) на патешки черни дробове също от Унгария; грешка в етиктирането (неточна дата за срок на годност) на охладен патешки пастет от черен дроб от Чехия; високи нива на окситетрациклин и хлортетрациклин над допустимите стойности в замразено пилешко месо от Румъния.

Ракообразни и продукти от тях – 3 нотификации: *Salmonella Weltevreden* и *Vibrio cholerae* NON O:1/NON O:139 в замразени скариди от Виетнам; високо ниво на сулфит в замразени скариди от Гърция; *Salmonella* и *Escherichia coli* в замразени скариди от Виетнам.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 3 нотификации: наличие на неразрешената субстанция ивермектин в замразено телешко месо от Бразилия; високи нива на албендазол над допустимите стойности в замразено смяно телешко месо от Бразилия и в телешко месо също от Бразилия.

Материали в контакт с храни – 2 нотификации: пластмасова бутилка за вода от Китай, неподходяща за материал в контакт с храни; миграция на бензофенон от картонена кутия съдържаща ориз от Индия.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: неподходящи органолептични характеристики (вкус на гориво) на охладени миди от Франция.

Зърнени и тестени изделия – 1 нотификация: недеklarиран глутен в царевичен снакс от Полша.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 1 нотификация: паяжини в шоколадови кубчета от Германия.

Фуражни добавки – 1 нотификация: наличие на неразрешена генетично модифицирана бактерия (*Bacillus subtilis*) във витамин B2 от Китай.

Плодове и зеленчуци – 1 нотификация: неотбелязано облъчване на гъби от Италия.

Мляко и млечни продукти – 1 нотификация: високо съдържание на плесени в настъргано сирене от Италия.

Безалкохолни напитки – 1 нотификация: подуване на капачките (дължащо се на анаеробна ферментация с отделянето на алкохол и CO₂ в бутилките) на напитка от касис от Германия.

Ядки, продукти от ядки и семена – 1 нотификация: афлатоксини в шам фъстък от САЩ.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: сос песто от Италия заразен с плесени.

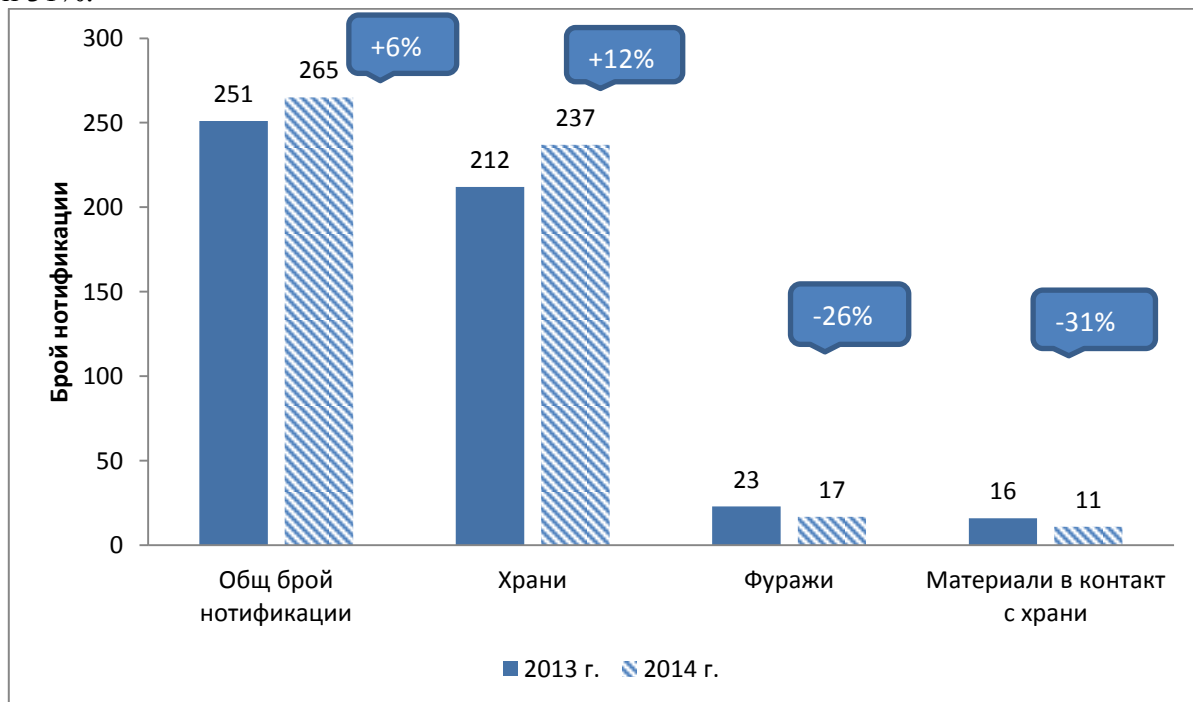
През месец декември 2014 г. при нотификациите за проследяване най-често нотифицираната страна е Полша с 5 нотификации, следвана от Виетнам, Италия и Бразилия с по 3 нотификации.

Анализ на тенденциите:

Направена е съпоставка на броя нотификации спрямо същия период през 2013 г. – общо и по групи за м. декември 2013 г. и м. декември 2014 г.

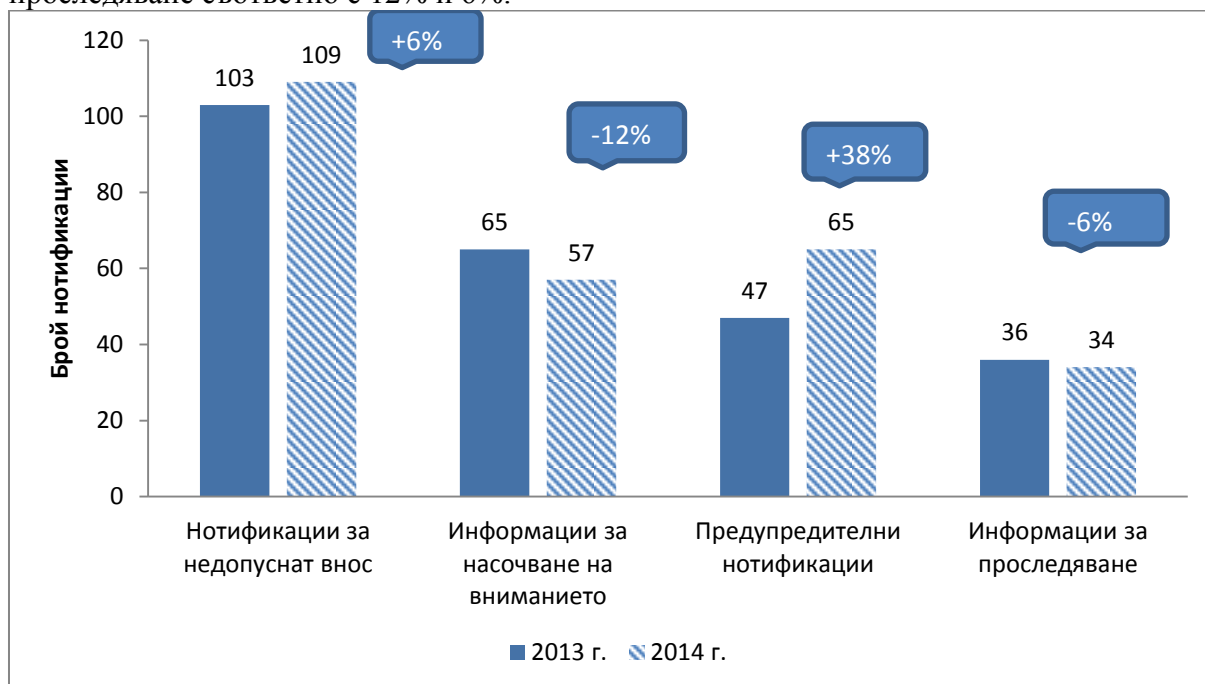
На фиг. 2 са представени общия брой нотификации и брой нотификации по групи продукти – храни, фуражи, материали в контакт с храни. Запазва се тенденцията най-големият брой нотификации да бъде в групата на храните. При общия брой нотификации се наблюдава повишение от 6%. При храните също има повишение с 12%.

При фуражите и материалите в контакт с храни има понижение съответно с 26% и 31%.

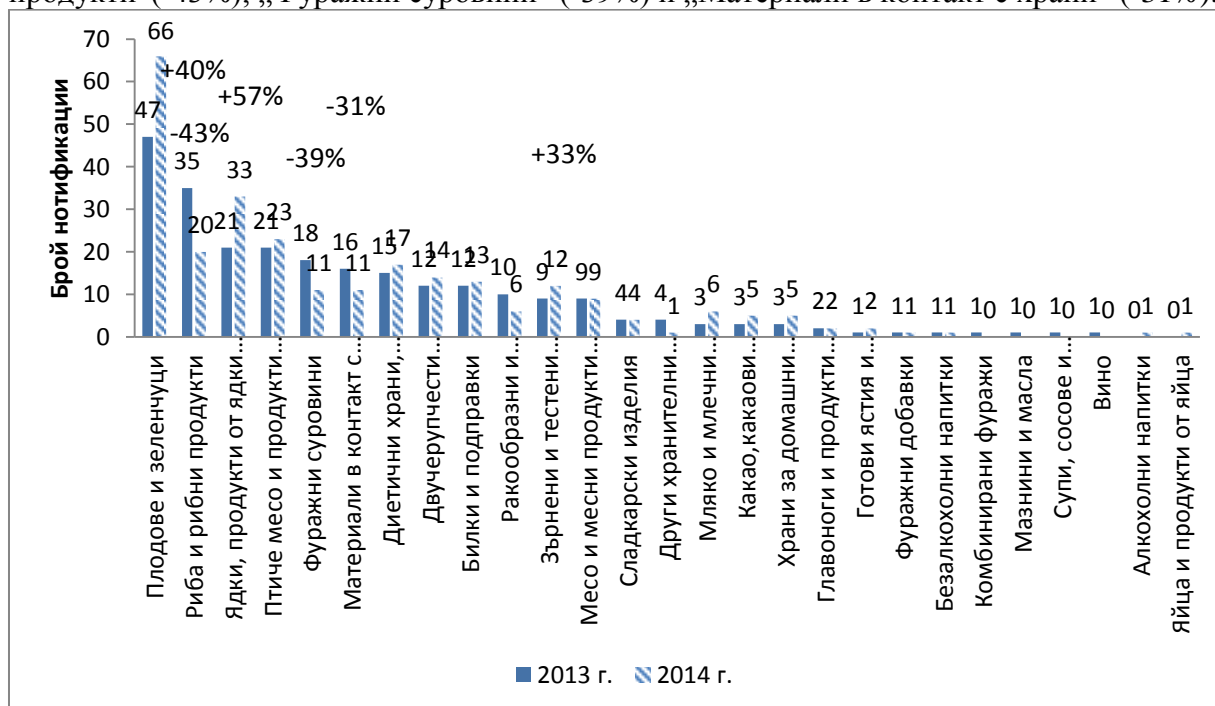
Фиг. 2. Разпределение на общия брой нотификации и броя нотификации за храни, фуражи и материали в контакт с храни за м. декември 2013 г. и м. декември 2014 г.

На фиг. 3 нотификациите са представени по вид. Най-голям брой и в двата разглеждани периода са нотификациите за недопуснат внос. При тях има повишение с 6%. Повишение има и при предупредителните нотификации с 38%. Понижение се отчита при информацията за насочване на вниманието и информацията за проследяване съответно с 12% и 6%.

Фиг. 3. Разпределение на броя нотификации по вид

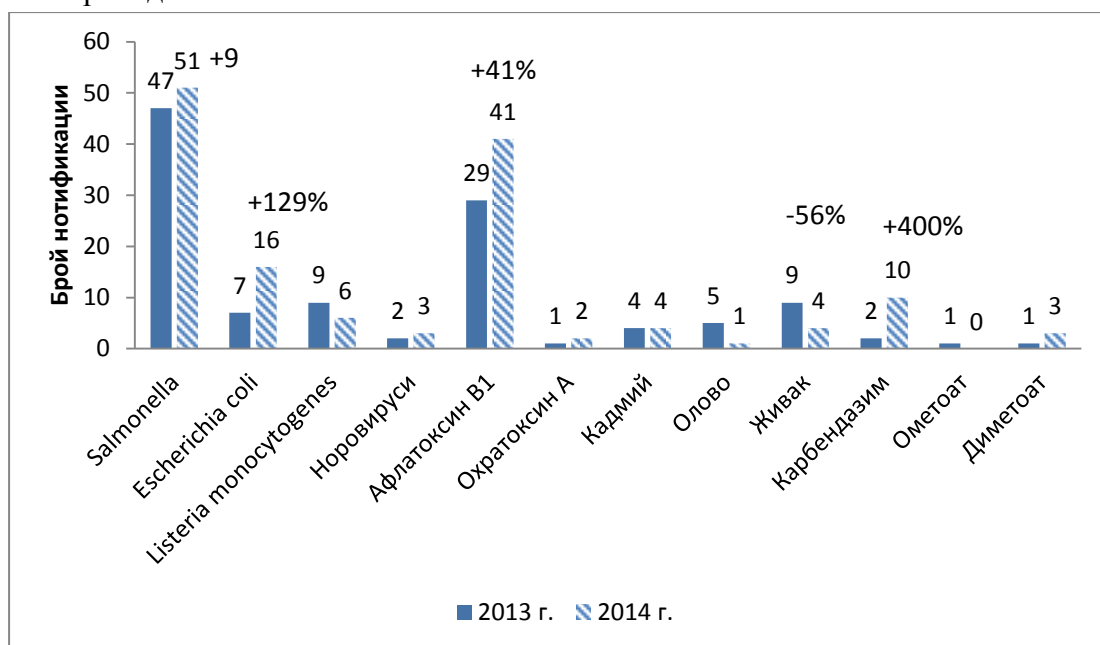
На фиг. 4 са представени данни за сравнение по категории хранителни продукти. През месец декември 2014 г. се наблюдава повишение в следните категории продукти: „Плодове и зеленчуци“ (+40%); „Ядки, продукти от ядки и семена“ (+57%) и „Зърнени и тестени изделия“ (+33%). Понижение се регистрира при: „Риба и рибни продукти“ (-43%); „Фуражни суровини“ (-39%) и „Материали в контакт с храна“ (-31%).

Фиг. 4 Разпределение на броя нотификации по категории хранителни продукти

От обобщените данни за месеците декември 2013 г. и декември 2014 г. може да се направи извод, че се наблюдават две тенденции. Има тенденция на повишение при някои основни продукти като: плодове и зеленчуци; ядки, продукти от ядки и семена и при зърнените и тестените изделия. Втората тенденция е на понижение при друга група продукти като риба и рибни продукти; фуражните суровини и материалите в контакт с храни.

Фигура 5 показва сравнителни данни за някои основни причини за нотифициране. При патогенните микроорганизми се наблюдава следната картина: има повишение при Salmonella и Escherichia coli съответно с 9% и 129%. При микотоксините афлатоксин В1 отбелязва повишение с 41%. От тежките метали при живака се регистрира спад с 56%, докато при пестицидите има голямо повишение при препарата карбендазим с 400%.

Фиг. 5 Разпределение на броя нотификации по причини

От обобщените данни за месеците декември 2013 г. и декември 2014 г. може да се направи извод, има тенденция за повишение при патогенните микроорганизми, има повишение и при микотоксините, както и при препарата карбендазим от пестицидите. При тежките метали се наблюдава спад.

Приложение 1

1. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи:

Регламент (ЕО) No 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. В случай, че член на мрежата разполага с информация, свързана със съществуването на сериозен пряк или косвен риск за човешкото здраве, произтичащ от храни или фуражи, тази информация

незабавно се съобщава по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF). Информацията незабавно се предава на членовете в мрежата.

2. Правно основание:

Регламент (ЕС) No 16/2011 на Комисията от 10 януари 2011 година за установяване на мерки за прилагане за системата за бързо предупреждение за храни и фуражи.

3. Видове нотификации:

3.1. Предупредителни нотификации – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.

3.2. Нотификация за недопускан внос – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Общността поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.

3.3. Нотификации за проследяване – не изискват бърза реакция.

3.4. Нотификации за насочване на вниманието – предоставят интересна за контролните органи информация.

Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на Българска агенция по безопасност на храните (<http://www.babh.government.bg/bg/Object/highlight/index/>) и Българския фокален център на EFSA (http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска.

Изготвил:

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт в Дирекция „НСМОРПР“
24.02.2015 г.